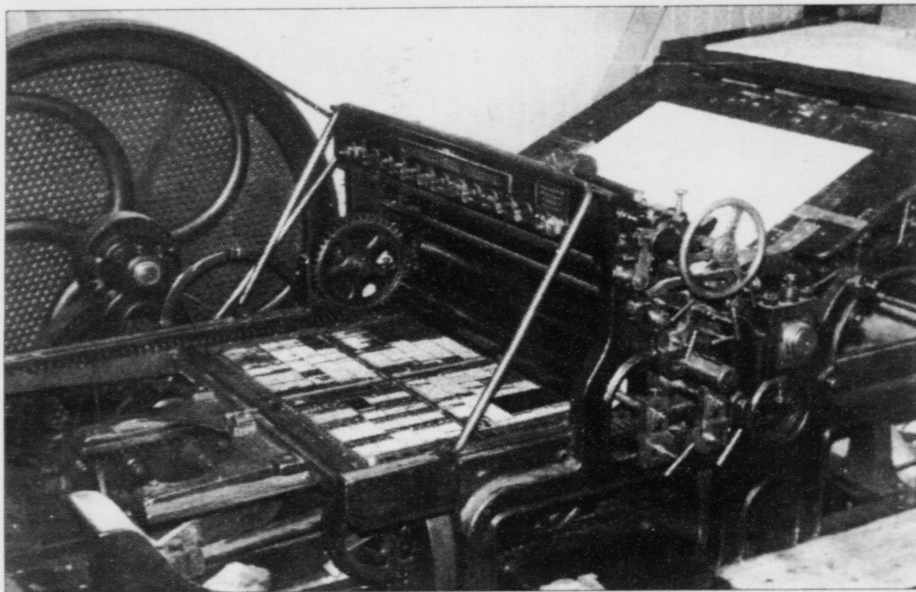

Gamla pressan hjá Sosialinum hevði prentað Føroyatíðindi, Tingakross, Dagblaðið, 14. September og Sosialin. Eingin visti rættuliga, hvussu gomul hon var, men hon varð framleidd í Oslo í teirri tíðini, tá býurin hevði heitið Kristiania. Helst var tað spell, at henda søguliga og gamla prentmaskina varð sundursorlað og fyribeind í 1973, tá hon mátti víkja fyri meiri framkommari tækni...

Prentaði øll bløðini - uttan Dimmalætting

Sjálvstýrispressan - varð gamla pressan kallað, og hon var framleidd í Oslo, tá býurin hevði heitið Kristiania. Nógv er broytt í blaðheiminum, síðan Sosialurin kom út á fyrsta sinni. Tá komu fyra síður um vikuna - nú verða prentaðar umleið 150 síður um vikuna, skrivar fyrrverandi blaðstjórin á Sosialinum, Vilhelm Johannesen í heilsan til blaðið

VILHELM JOHANNESSEN

Í dag eru sjevti ár liðin síðani SOSIALURIN kom út á fyrsta sinni. Blaðið, sum fyrstu ferð sá dagsins ljós tann 24. mai 1927, hevði navn Føroya Social Demokrat. Seinni broytti tað navn til Føroya Sosial Demokrat og uppaftur seinni - í 1955 - kom tað at eita SOSIALURIN. Hetta var navn, ið føroyingurin vildi, at blaðið skuldi hava. Á manna munni varð blaðið longu frá fyrsta degi kallað SOSIALURIN.

Fyrsti blaðstjórin á SOSIALINUM var Mourntius Vidstein. Seinni hava blaðstjórnarnir verið: Petur Mohr Dam, Martin Joensen, J. H. Danbjørg, Poul Karbech Smith, Villi Sørensen, Jákup Lindenskov (saman við Villa Sørensen), Tórfinn Smith, undirritaði og núverandi blaðstjórin Jan Müller. Aðrir skrivandi menn hava eisini verið fast knýttir at blaðnum serliga tey fyrstu

árin. Eitt nú rithøvundarnir Hans Jacob Jacobsen (Heðin Brú) og William Heinesen.

Undirritaði tók við sum ábyrgdarblaðstjóri 1. januar 1972. Eg røkti starvið til 19. november 1979. Tann dagin tók eg við sum landsstýrismaður, og tí varð eg noyddur at leggja blaðstjórnararvðið frá mær sama dag. Um tað mundið, tá eg tók við sum blaðstjóri, helt SOSIALURIN til á Prentsmiðjunum á Heysbreyt (húsið á horninum Heysbreyt - Sjórgøta) Har var sera trongligt. Niðara hæddin, sum stórt sæð var eitt stórt goymsluhøli til m. a. blaðpappir, varð eisini nýtt at falsa og pakka blaðið í. Øll eintøkini vórðu falsað og pakkað við handmegi.

Hæddin í erva var í tveimum. Í landnýðingshorninum var eitt lítið rúm við einum fóstum borði, eini gamlari skrivmaskinu og eini telefon. Hetta var blaðstjórnarskrivstovan. Umframit durðin var restin av hesi hæddini eitt rúm. Hetta var prentsmiðjan. Har var eitt borð til hondseting og umbróting. Ein gomul blýsetmaskina og ein uppaftur eldri prentmaskina (pressa). Á prentsmiðjunum arbeiddu

tveir prentarar. Umframit at prenta SOSIALIN tvær ferðir um vikuna, prentaðu teir eisini Tingakross eina ferð um vikuna.

Gamla prentmaskinan (pressan), varð eisini kallað sjálvstýrispressan og komst henda av, at hon hevði prentað øll tey føroysku bløðini, uttan Dimmalætting. Hon hevði prentað Føroyatíðindi, Tingakross, Dagblaðið, 14. September og Sosialin. Ongin visti reidiliga, hvussu golmul henda pressan var, men hon var framleidd í Oslo í teirri tíðini, tá býurin æt Kristiania. Helst var tað stórt spell, at henda søguliga og gamla prentmaskinan varð sundursorlað og fyribeind í 1973, tá hon varð noydd at víkja fyri meiri framkommari prentutgerð.

Tøkniliga henda stórar broytingar hesi árin. Gamla blýsetmaskinan og prentverkið (sjálvstýrispressan) vórðu sett á dyr. Í staðin varð nútímans offset tøkni tikin í nýtslu. Hetta, sum hendi í 1973/74, kravdi stórri hølir. Tann spruningurin var loystur á tann hátt, at húsin í Sjórgøtu 9 vórðu keypt til blaðstjórnarskrivstovu og umsitin, meðan gamla prentsmiðjan á Heysbreyt varð nýtt til

prentsmiðjuarbeiði burtur av. Setingin og umbroytingin fór fram í ovaru hæddini. Prentingin varð flutt niður í kjallarahæddina.

Hesi árin hendu stórar broytingar í føroyska blaðheiminum. Tey einastu løntu fólkin á SOSIALINUM áðrenn 1972, vórðu tey, sum tóku sær av prentingini. Á sumri 1972 vórðu tey fyrstu løntu blaðfólkini sett í starv. Teir, ið tá tóku við sum blaðmenn, vóru Johnsigurd Johannesen, núverandi sjónvarpsmaður og Jákup F. Nielsen, núverandi fulltrúi í landsstýrinum. Miðskeiðis í sjevtiárum komu teir fyrstu føroyingarnir, sum vóru farnir undir nýggju blaðmannautbúgviningina á Danmarks Journalisthøjskole í Århus, heim í starvsvenjing. Tann fyrsti av øllum kom á SOSIALIN.

Hetta hendi aftan á brævaskið millum undirritaða og skúlastjóran á blaðmannaháskúlanum í Århus. Í brøvum til hansara royndi eg at sannføra hann um, at eitt føroyskt blað var einsk gott til starvsvenjing hjá blaðmannanæmingunum, sum eitt danskt blað. Eg greiddi honum frá SOSIALINUM innihaldsliga og frá teimum broytingum vit

høvdu í umbúna. Nevniliga í størri mun at gera blaðið til eitt tíðindablað við óheftum tíðindum, samrøðum og frásøgn um um ymisk samfelagsviðurskipti, umframit at halda gongd á einum samfelagsligum og politiskum orðaskifti.

Skúlastjórin gav seg og SOSIALURIN varð góðkendur sum starvsvenjingarpláss hjá næmingum á Danmarks Journalisthøjskole. Í teimum døgum helt onkur skemtandi fyri, at tað nú hóast alt ikki var so lægið, at SOSIALURIN vann, tá hugsað varð um, at donsku kappingarneytarnir (alternativini) vóru tekniblaðini Daffi og Anders And. Men hetta førði eisini við sær, at tann fyrsti føroyingurin, sum varð liðugur við nýggju donsku blaðmannautbúgviningina í Danmark, kom í starv á Sosialinum. Síðani hevur blaðið havt fleiri blaðfólk við hesi útbúgving.

Fyri at venda aftur til gomlu prentsmiðjuna á Heysbreyt, kann verða sagt, at tað var pf Dagprent (Dagblaðið ella Fólkalokkurin), sum átti prentsmiðjuna. Umleið 1960 flutti pf Dagprent út á Eystuarm Bryggju og seldi ognina á

Heysbreyt til Poul Karbech Mouritsen. Tá Poul Karbech, ið sjálvur var prentari, eini 10 ár seinni gavst vegna aldur, keyti Føroya - Javnaðarflokkuri ognin á Heysbreyt. Miðskeiðis í sjevtiárum varð so ognin í Sjórgøtu 9 keypt afturat. Fyrst í áttatiárunum vórðu báðar ognir seldar og húsin á Argjavegi 26 vórðu keypt til prentsmiðju og blaðhús.

Sum sagt var eg ábyrgdarblaðstjóri á SOSIALINUM í sløk níggju ár. Meginpartin av tíðini var hetta eitt starv, sum eg røkti við síðuna av einum øðrum starvi, sum eg hevði á posthúsinum í Klaksvík. T. v. s. at blaðið kom út í Havn, meðan blaðstjórin sat í Klaksvík. Tá í tíðini vóru samskiptismøguleikarnir rættuliga avmarkaðir í mun til í dag. Tað var posturin og telefonin. Blaðið kom tvær ferðir um vikuna - mikudag og leygardag. Tilfar til mikudagsblaðið skuldi eg lata inn á posthúsið sunnukvöld og tilfar til leygardagsblaðið í seinasta lagi mikukvöld. Restin av samskiptinum millum blaðstjóran og blaðið fór fram í telefonini.

Ein part av hesum níggju ára langa tíðarskeiðnum royndi eg meg sum fulltíðarblaðstjóri. Hetta var í tíðarskeiðnum frá 1. september 1973 til 1. mars 1975. Tað var í hesum tíðarskeiðnum at umleggingin frá blýggi til offset fór fram og at flutt varð í húsin í Sjórgøtu 9. Ein part av tíðini, tá lagt varð um til offset, lat tað seg ikki gera at prenta blaðið á okkara egnu prentsmiðju og varð SOSIALURIN tí prentaður á prentsmiðju Dimmalættingar eitt tíðarskeið.

Nú 70 ár eru liðin síðani málagn Javnaðarflokksins kom út á fyrsta sinni, kunnu vit ásjóna at nógv er broytt, bæði so og so. Frá at hava eitt blað, sum kom út í fyrsta síðuna eina ferð um vikuna, eiga vit í dag eitt blað, ið kemur út fimm ferðir um vikuna við einum síðutali, sum liggur upp á 28-32 síður ella umleið 150 síður um vikuna. Hetta er eitt stórt framstíg. Frá at vera húsvíllur í 1927 situr blaðið í dag í einum lufalsliga tíðarhóskandi blaðhúsi.

Vit kunnu takka nógvum fyri hetta glasliga úrlit. Vit kunnu takka góðum og trúgvum flokksstólum, sum hava lagt rygg til. Vit eiga at takka góðum og dugnaligum blaðfólki fyri teirra framúr góða avrik. Ikki minst eiga vit at takka haldarum, lesarum og lýsrum, sum so trúliga hava stuðlað blaðnum øll hesi árin.

Hjartaliga tillukku við sjevtiára degnum og øll góð ynski um blíðan byr framvív.